

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2003-2004

8 januari 2004

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING EN WETENSCHAPSBELEID

Vraag om uitleg van de heer Gilbert Van Baelen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de verplichte opgave van schoolkosten naar ouders toe

Vraag om uitleg van mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het tijdelijk project trajectbegeleiding in het deeltijds beroepssecundair onderwijs

Vraag om uitleg van de heer Gilbert Van Baelen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de functie van preventieadviseur in scholen

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over leerlingenstages

Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

Donderdag 8 januari 2004

VOORZITTER : De heer Gilbert Vanleenhove

– *De interpellatie wordt gehouden om 14.44 uur.*

Vraag om uitleg van de heer Gilbert Van Baelen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de verplichte opgave van schoolkosten naar ouders toe

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Van Baelen tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de verplichte opgave van schoolkosten naar ouders toe.

De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, in het kader van het mozaïekdecreet zijn scholen sinds het schooljaar 2002-2003 verplicht een bijdragelijst te bezorgen aan ouders, zodat deze een zicht krijgen op de bijkomende kosten voor hun schoolgaand kind. In opdracht van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap heeft de KUL een analyse van de schoolreglementen gemaakt. Hierbij komen duidelijke verschillen aan het licht tussen het basis- en het secundair onderwijs.

In het basisonderwijs mogen geen bijdragen worden gevraagd voor materialen en activiteiten die noodzakelijk zijn om een eindterm te realiseren of een ontwikkelingsdoel na te streven. Wel kunnen scholen een bijdrage vragen voor materialen en activiteiten die het bereiken van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen aanspouwelijk maken of verlevendigen. Na overleg binnen de participatie- of schoolraad bepalen de schoolbesturen voortaan de lijst van de bijdragen die aan ouders kunnen worden gevraagd. Vanaf het schooljaar 2002-2003 moet deze bijdragelijst in het schoolreglement worden opgenomen zodat ouders aan het begin van het schooljaar een zicht krijgen op bijkomende kosten.

In het secundair onderwijs is enkel de toegang kosteloos. Voor de rest is het niet duidelijk. Het mozaïekdecreet schrijft wel voor dat de school een lijst met bijdragen die ze kan aanrekenen, moet bepalen. Ik heb zo'n bijdrageregeling van een school gezien en de afrekening na het eerste kwartaal kwam daar helemaal niet mee overeen. Een tweede onderscheid met het basisonderwijs is het feit dat de bijdragelijst van secundaire scholen wel bijdragen kan bevatten voor onderwijsgebonden kosten die noodzakelijk zijn om een eindterm te realiseren.

Globaal genomen en rekening gehouden met het feit dat het de eerste keer was dat aan de verplichting van de bijdragemelding moest worden voldaan, kunnen we stellen dat de meeste scholen deze verplichting goed hebben opgevolgd. Inhoudelijk stelt zich echter wel een probleem. Mevrouw de minister, is er geen aanvulling nodig van de regelgeving waarbij scholen worden verplicht om zo duidelijk mogelijk te zijn in hun opgave van bijdrageregeling voor de ouders ? Is het niet raadzaam ook de secundaire scholen te verplichten de bijdrageregeling op te nemen in het schoolreglement waardoor duidelijkheid en uniformiteit wordt geschapen ?

De voorzitter : Mevrouw Van Nieuwenborgh heeft het woord.

Mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh : Mevrouw de minister, ik wil de vraag herhalen om eens een duidelijke definitie op te stellen van kosteloosheid.

De voorzitter : Die vraag is hier inderdaad al vaak gesteld.

De heer Callens heeft het woord.

De heer Karlos Callens : Mevrouw de minister, als we denken aan een wijziging van het decreet, zou

Callens

het erg interessant zijn dat aan het begin van het schooljaar een maximumbedrag wordt vastgesteld waarboven de school niet zal gaan. Op die manier komen ouders niet voor verrassingen te staan.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, dames en heren, uit de analyse van de inhoud van de bijdrageregelingen door het HIVA, blijkt inderdaad dat een aantal scholen de communicatie over de kosten naar de ouders prima verzorgen, terwijl andere scholen een onduidelijke, onvoldoende gedetailleerde en/of onvolledige bijdrageregeling voorleggen. Ook blijken sommige scholen moeite te hebben met het ramen van de bijdragen die ze voor bepaalde kosten zullen aanrekenen. De marges waarbinnen deze geraamde bedragen zich situeren, zijn soms erg groot.

Scholen zullen terecht opmerken dat het niet gemakkelijk is bij de aanvang van een nieuw schooljaar een volledige, duidelijke en accurate bijdragelijst op te stellen. Om hen daarbij te helpen, vroeg ik de heer Bollens van het HIVA een algemeen kader, geïllustreerd met een aantal voorbeelden, te ontwerpen. Het model werd geconstrueerd op basis van verschillende bestaande praktijkvoorbeelden van bijdragelijsten die voldoen aan de criteria 'volledigheid' en 'duidelijkheid' en via School-direct zijn verspreid. Het is geenszins mijn bedoeling dit model als standaard op te leggen.

Daarnaast werd door het HIVA eveneens een elektronisch rekenblad opgesteld dat scholen vrijblijvend kunnen gebruiken. Dit rekenblad kan hun heel wat werk besparen bij het opstellen van de bijdragelijsten. Indien scholen het rekenblad gebruiken om systematisch de kosten bij te houden die ze de ouders doorheen het schooljaar aanrekenen, met zowel grote kostencategorieën als gedetailleerde subcategorieën, dan zullen ze bij het begin van het volgende schooljaar over een vlot te hanteren bijdragelijst beschikken. Ze kunnen die lijst bovendien makkelijk actualiseren. Via deze werkwijze kunnen op het einde van een schooljaar de vaak moeilijke ramingen voor het volgende schooljaar snel worden gemaakt.

Het was een bewuste keuze om in eerste instantie de scholen te ondersteunen bij het opstellen van een bijdrageregeling, in de plaats van onmiddellijk nieuwe regelgeving op te stellen over hoe een bijdrageregeling er moet uitzien. Ik denk dat het be-

langrijk is dat we scholen enerzijds voldoende beleidsruimte geven, en er anderzijds via ondersteuningsmaatregelen voor zorgen dat scholen ook over voldoende vermogen beschikken om deze beleidsruimte in te vullen. De vaststelling van het HIVA dat niet alle scholen even goed in staat zijn om de kosten voor het volgende schooljaar te ramen, illustreert de noodzaak van ondersteuning.

Ik vind het ook belangrijk dat er bij het opstellen van de bijdragelijsten een open en constructieve dialoog wordt gevoerd in de participatieraden en de schoolraden. Dit opvolgingsinstrument lijkt me daar een geschikt instrument voor. De participatie- en schoolraden kunnen wat aan ouders effectief wordt aangerekend en wat in de bijdrageregeling wordt vermeld makkelijk vergelijken en bespreken. Op die manier kunnen scholen een kostenbewust beleid voeren, dat permanent opvolgen en het samen met de ouders evalueren.

Dat in de huidige regelgeving de secundaire scholen in tegenstelling tot de basisscholen niet worden verplicht om de bijdrageregeling op te nemen in het schoolreglement, is niet toevallig. Daar bestaat een juridisch-historische verklaring voor. De regelgeving in verband met schoolreglementen in het secundair onderwijs heeft immers geen decretaale grondslag, maar de regelgeving in verband met het schoolreglement in het basisonderwijs wel. Vandaar dat de regelgeving in verband met de kosten die scholen de ouders aanrekenen, voor het basisonderwijs decretaal kon worden verankerd. Dat was niet mogelijk voor het secundair onderwijs.

Dit heeft als gevolg dat basisscholen verplicht zijn om hun bijdrageregeling in het schoolreglement op te nemen, terwijl dit niet kan worden verplicht voor het secundair onderwijs. In de omzendbrief over zorgvuldig bestuur voor het secundair onderwijs staat wel dat het schoolreglement het aangewezen instrument is om de bijdrageregeling aan de ouders en de leerlingen mee te delen.

Ik overweeg om in de context van de ontwerpen en voorstellen van decreet die nog in deze commissie zullen worden behandeld, uniformiteit in de decretaale onderbouw voor het basis- en het secundair onderwijs te realiseren. We moeten ons wel bewust zijn van het feit dat er in het basisonderwijs vermoedelijk één bijdragelijst zal zijn. In het secundair onderwijs is de situatie iets complexer, omdat er verschillende studierichtingen zijn. Aan sommige van die studierichtingen zijn veel kosten verbonden, en daarom is het van belang om de discussie daarover in het secundair onderwijs op gang te brengen. In het secundair onderwijs is het moeilijk

Vanderpoorten

om een beeld te krijgen van het geheel. Leerkrachten leggen vaak bepaalde dingen op voor hun vak, maar weten niet wat andere leerkrachten opleggen. In het basisonderwijs gaat het maar om één leerkracht per klas, wat alles overzichtelijker maakt.

Ik ben het helemaal eens met de mensen die zeggen dat er een discussie over de definitie van die kosteloosheid moet worden gevoerd. Enkele maanden geleden hebben we het daar al over gehad. Toen hebben we afgesproken dat we er in de commissie tijd voor zouden vrijmaken. Er ligt nog veel decreetgevend werk op ons te wachten, maar niets sluit uit dat we de volgende maanden wat meer zouden vergaderen.

De voorzitter : U kunt misschien voor een nota zorgen die we als basis kunnen gebruiken voor de discussie.

Minister Marleen Vanderpoorten : Dat is geen probleem, ik zal aan mijn medewerkers vragen om een nota op te stellen. Ik veronderstel dat de commissieleden ondertussen de HIVA-studie hebben ontvangen.

Ik denk dat de heer Callens en mevrouw Van Nieuwenborgh niet hetzelfde hebben gezegd. De heer Callens maakt problemen over het verschil tussen wat bij het begin van het schooljaar wordt afgesproken en wat uiteindelijk wordt aangerekend. Mevrouw Van Nieuwenborgh pleit daarentegen voor een maximumfactuur die eventueel door de overheid wordt bepaald. Heb ik dat goed begrepen ?

Mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh : Inderdaad, ik wil dat de overheid zeker voor het basisonderwijs een echte maximumfactuur bepaalt. Ik denk dat de heer Callens hetzelfde wil.

De voorzitter : De heer Voorhamme heeft het woord.

De heer Robert Voorhamme : Mijnheer de voorzitter, het ene moet niet noodzakelijk tegengesteld zijn aan het andere. Ik denk dat we via het introduceren van het begrip 'maximumfactuur' kunnen evolueren naar een systeem waarin een maximumbedrag wordt vastgelegd. We moeten de scholen aanmoedigen om te werken met een maximumfactuur. Dat biedt de ouders wat meer financiële zekerheid.

Wat te weinig in de belangstelling komt, maar wat ook in de HIVA-studie staat, is dat een en ander in dit verband niet alleen te maken heeft met sociale overwegingen, maar ook met het kwaliteitsvol beheren van een school. We moeten alles doen om aan te tonen dat kwaliteitsvol onderwijs ook te maken heeft met kwaliteitsvol beheer van de schoolkosten. Zo moet men ook perfect kunnen weten wat het maximumbedrag is waarvan de school aan de ouders kan garanderen dat het niet wordt overschreven. Er moeten ook betere afspraken worden gemaakt over de betalingsperiodes.

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Ik begrijp dat er nog een decreet zal komen waarin het aspect 'schoolreglement secundair onderwijs' zal worden behandeld.

Ik hoor heel graag dat er een elektronisch rekenblad wordt opgemaakt, specifiek voor het basisonderwijs, dat echter ter beschikking wordt gesteld van het secundair onderwijs.

Om een zicht te krijgen op de eigen kosten kan het interessant zijn om een kosteninventaris op te maken, zeker voor het secundair onderwijs. Heel wat leerkrachten zullen verrast zijn door het totaal van de kosten die ze van de klas vragen in een bepaalde studierichting.

Minister Marleen Vanderpoorten : Als de discussie daarover wordt aangezwengeld en er een beeld ontstaat van de kosten, zal men vanzelf inspanningen leveren om die kosten te verminderen. Ik ben graag bereid om voor die nota te zorgen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het tijdelijk project trajectbegeleiding in het deeltijds beroepssecundair onderwijs

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Van Nieuwenborgh tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het tijdelijk project trajectbegeleiding in het deeltijds beroepssecundair onderwijs.

Voorzitter

Mevrouw Van Nieuwenborgh heeft het woord.

Mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, op 14 september 2001 keurde de Vlaamse regering het tijdelijk project trajectbegeleiding in het deeltijds beroepssecundair onderwijs goed. De bedoeling is de leerling te begeleiden naar een duurzame inschakeling in de arbeidsmarkt via een geïndividualiseerde benadering en het bijbrengen van een soort van startkwalificatie. Trajectbegeleiding moet vroegtijdig afhaken voorkomen.

Voor de uitvoering van dit project krijgt elk centrum deeltijds onderwijs per leerling uren-leraar toegekend. Voor leerlingen die een modulair georganiseerde opleiding volgen, krijgt het CDO bijkomende uren-leraar. Deze uren zijn geen lessen. Ze worden ingericht onder de vorm van bijzondere pedagogische taken. Ze mogen uitsluitend voor het project trajectbegeleiding worden aangewend en kunnen niet worden overgedragen naar een ander centrum, naar een andere school of naar een volgend schooljaar.

De personeelsleden die deze uren invullen, worden aangesteld als tijdelijk personeelslid. De uren voor trajectbegeleiding kunnen niet vacant worden verklaard. Ook benoemingen, affectaties en mutaties zijn hier niet mogelijk. Dat is logisch aangezien het om een tijdelijk project gaat. Toch kan deze situatie niet blijven duren. De onzekerheid van de personeelsleden die de uren trajectbegeleiding invullen, wordt zo groot dat ze, zodra zich elders de mogelijkheid van een vaste benoeming voordoet, daarvoor kiezen. Dat is perfect te begrijpen. Voor de trajectbegeleiding is dit echter zeer ongunstig. Op die manier verdwijnt immers de telkens opgebouwde ervaring en deskundigheid en ook het vertrouwen. Daardoor krijgen de jongeren uit het DBSO minder kansen op een goede inschakeling in de arbeidsmarkt. En dat is precies de reden waarom het project trajectbegeleiding is opgezet.

Volgens het besluit liep het tijdelijk project trajectbegeleiding af op 31 augustus 2002. We zijn inmiddels meer dan een jaar verder. Ik was dan ook verheugd, mevrouw de minister, toen ik in uw beleidsbrief 2003-2004 las dat er diverse trajecten op maat en met bijhorende trajectbegeleiding moeten komen voor de jongeren die het DBSO instromen zonder de nodige arbeidsattitudes. U zegt ook dat de rol van de leerkrachten in deze opleidingsvorm evolueert naar de rol van begeleider. Dat betekent dat het principe zelf niet ter discussie staat maar

dat er geen duidelijkheid is over de verdere concrete invulling.

Mevrouw de minister, kan het tijdelijk project trajectbegeleiding worden voortgezet, ook nu de einddatum al verstreken is ?

Hoeveel wijzigingen zijn er geweest tijdens de looptijd van het project in de toekenning door het DBSO van de uren trajectbegeleiding aan individuele personeelsleden ? Hoe groot is met andere woorden het verloop van de leerkrachten die deze uren invullen ?

Heeft de evaluatie waarvan sprake in artikel 7, paragraaf 2 van het besluit al plaatsgehad ? Zo ja, wat waren dan de resultaten daarvan ? Zo neen, komt er nog een evaluatie en wanneer ?

Indien het de bedoeling is de trajectbegeleiding te behouden, overweegt u dan om de uren voor trajectbegeleiding organiek te maken ?

De voorzitter : De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, ik sluit me graag aan bij de wijze woorden van mevrouw Van Nieuwenborgh. Ik steun de wijze waarop ze deze problematiek aankaart, want ook ik verneem vanuit het veld dat bijna elke opgebouwde specialistische kennis na verloop van korte tijd verloren gaat door de veelvuldige wisselingen. Men kan het de drager van die specialistische kennis natuurlijk moeilijk kwalijk nemen dat wanneer hij betere beroepskansen aangeboden krijgt, hij daarop ingaat. Dat versterkt misschien wel onterecht de indruk bij het deeltijds beroepsonderwijs dat het op dat vlak weer eens kop van jut is en onvoldoende au sérieux zou worden genomen. Dat straalt af op deze jongeren, die al een min of meer negatief maatschappijbeeld hebben, dat ze dan ook op zichzelf betrekken. Daarom zouden we deze vicieuze cirkel moeten kunnen doorbreken.

De voorzitter : De heer Ramon heeft het woord.

De heer Frans Ramon : Mijnheer de voorzitter, ik sluit me op mijn beurt aan bij deze vraag om uitleg. In het verleden is al gezegd dat het DBSO als leervorm ondergewaardeerd is. Het is voor een aantal jongeren absoluut een goede kans om te beginnen met levenslang leren. Trajectbegeleiding is uiterst belangrijk voor deze groep.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Mijnheer de voorzitter, het gaat om een terechte vraagstelling. Deze nieuwe werkvorm heeft in andere sectoren zijn geloofwaardigheid al bewezen, zoals bijvoorbeeld in de welzijnssector. Deze heeft hier al een structureel karakter gekregen en is structureel onderbouwd in de financiering. Daardoor heeft hij zijn tijdelijk karakter deels achter zich gelaten. Ik denk aan de CBO's en de gehandicaptensector. Ik zie niet in waarom men deze werkvorm, die zich de komende jaren zeker zal doorzetten, niet eenzelfde structureel karakter zou geven. Ik ben benieuwd welke argumenten de minister zal bovenhalen om te zeggen dat ze niet zou ingaan op de gestelde vraag.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, geachte leden, tijdens de schooljaren 1999-2000, 2000-2001 en 2001-2002 werd aan de centra voor DBSO een aanvullende omkadering gegeven voor de trajectbegeleiding van leerlingen. Wij zijn er ons van bewust dat vooral in het deeltijds onderwijs de leraar een begeleider is geworden die als belangrijke taak heeft de transitie naar de arbeidsmarkt voor de betrokken doelgroep te realiseren.

De arbeidsmarktproblematiek is complex en vraagt een vrij verregaande expertise van deze begeleiders. Daarom was het ook logisch dat de extra uren voor de centra na drie jaar niet zomaar konden wegvallen. Vanaf het schooljaar 2002-2003 werd gestart met het project 'bevordering van de werkervaring' waarbij ook extra uren omkadering, analoog aan de toegekende uren gedurende het voorgaande project 'trajectbegeleiding', werden toegekend. Omdat de invulling van de drie dagen buiten het onderwijs andere accenten vraagt, werd het actieterrein evenwel uitgebreid.

Er wordt vastgesteld dat een aantal mensen die in de centra voor DBSO in de extra uren terechtkomen, opteren voor zekerheid indien ze de mogelijkheid daartoe krijgen. Dat betekent evenwel niet dat de betrokkene als trajectbegeleider wegvalt. In de meeste gevallen blijft die persoon immers actief in het centrum en begeleidt hij of zij vanuit een andere positie verder de jongeren omdat de meeste centra uit hun organiek urenpakket putten voor tewerkstellings- of trajectbegeleiding. Anderzijds zijn er concrete gevallen van mensen die de job van trajectbegeleider in de niet-organieke uren toch wensen te behouden.

Een evaluatie heeft plaatsgehad in de vorm van een schriftelijke bevraging van de centra. Het re-

sultaat was eensluidend : de uren zijn nuttig en worden goed besteed. De evaluatie leerde wat de taakinvulling van de trajectbegeleider allemaal inhoudt. Dat blijkt een uitermate gediversifieerd pakket te zijn, voornamelijk gericht op de drie dagen buiten het onderwijs en op de transitie naar de arbeidsmarkt of naar een werkervaringsplaats. Binnen de heterogene doelgroep zijn er immers ook niet-arbeidsrijpe jongeren waarvoor alternatieven dienen te worden gezocht.

De organisatie en financiering van de trajectbegeleiding in het DBSO gebeurt op basis van een Vesoc-akkoord en kan daardoor momenteel niet organiek worden gemaakt binnen Onderwijs. Momenteel wordt onderzocht of men tot een andere structurele financiering kan komen waarin de huidige niet-organieke middelen zijn geïntegreerd. Op het ogenblik dat dit kan, kan ook de discussie van de benoeming worden voortgezet.

Ten slotte wil ik beklemtonen dat alle betrokkenen ervan overtuigd zijn dat het DBSO een waardevolle opleidingsvorm is. Op diverse fora is men bezig met de formulering van aanbevelingen om het DBSO te herwaarderen en de werking te optimaliseren.

Eén van de initiatieven, die op mijn voorstel intussen door de Vlaamse regering principieel werd goedgekeurd, is de mogelijkheid van een volwaardige studiesanctionering, zodat er een betere aansluiting komt op het voltijds onderwijs en een waarborg op levenslang leren. Concreet zullen vanaf het schooljaar 2004-2005 DBSO-jongeren onder bepaalde voorwaarden het getuigschrift tweede graad secundair onderwijs kunnen behalen.

Uw vraag naar structurele middelen bestaat ook bij andere jobs, zoals bijvoorbeeld de GON-begeleiders. We denken erover na op welke manier voor hen een betere oplossing kan worden gevonden. Vroeger had men te maken met het probleem van de ZVB en het OVB, waarbinnen men niet vastbenoemd kon worden. Door de overschakeling naar het GOK-decreet is dit geregeld. Een negatief aspect is dat het percentage vastbenoemden vaak zo hoog wordt, zodat andere maatregelen nodig zijn.

Ik begrijp uw vraag, want als we komen tot een meer structureel systeem, moeten we het systeem van de vaste benoemingen opnieuw bekijken. Het ene is gekoppeld aan het andere, dus we kunnen er niet zomaar mee voortgaan.

De voorzitter : Mevrouw Van Nieuwenborgh heeft het woord.

Mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh : Mevrouw de minister, ik dank u voor het hoopvolle antwoord.

Voor deze sector en deze leerlingen moeten we extra aandacht hebben in het kader van levenslang leren, maar we moeten vooral zorgen voor een goede begeleiding bij de eerste stappen naar de arbeidsmarkt.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Gilbert Van Baelen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de functie van preventieadviseur in scholen

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Van Baelen tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de functie van preventieadviseur in scholen.

De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, in augustus 1996 werd een wettelijk kader vastgelegd voor de veiligheidspreventie in de arbeidssfeer. Preventie wordt hierbij vrij ruim omschreven.

Ook scholen moeten vanaf dat moment een preventiebeleid voeren. De technische en beroepsscholen hadden daar geen grote problemen mee, omdat ze met deze materie al bezig waren voor hun werkplaatsen en machines.

Veel andere scholen uit het basis- en secundair onderwijs werden plots met de materie geconfronteerd, want een preventieadviseur moet op heel wat domeinen actief zijn.

Bovendien werd deze bijkomende opdracht opgevuld met uren uit het lestijdenpakket. Ik heb bij een aantal scholen navraag gedaan. Zeker in het basisonderwijs is er dikwijls maar een uurtje uit het lestijdenpakket beschikbaar om een leerkracht de preventieopdracht te laten vervullen.

Als je aan de brandweer vraagt wat van een school wordt verwacht op het vlak van preventie, krijg je een lange lijst. De preventieadviseur moet ook de welzijnsmappen bijhouden en risicoanalyses uitvoeren. Als we dit weten, kunnen we ons vragen

stellen over de plaats en de rol van de preventieadviseur.

Zolang er niets ernstig gebeurt, is er geen probleem, maar we moeten de problemen voor zijn. Op het ogenblik dat er iets gebeurt, zullen we allemaal zeggen dat de scholen in hun lestijdenpakket meer aandacht moeten besteden aan preventie.

Mevrouw de minister, de wet van 1996 zorgde ervoor dat de overheid geen enkel initiatief nam om aan de scholen duidelijk te maken wat er werd verwacht. De netten werden geconfronteerd met de vraag van de scholen naar een opleiding voor preventieadviseurs. De netten en de koepels hebben dit goed georganiseerd, maar ik stel toch vast dat, over de netten heen, preventieadviseurs de vraag stellen of het niet beter is dat de overheid een basisopleiding met opvolgingsondersteuning organiseert. Als de wetgeving wijzigt, moeten de preventieadviseurs zich door bijscholing de materie eigen maken.

Mevrouw de minister, ziet u een mogelijkheid om de opleiding door de overheid te laten organiseren – met een erkend getuigschrift en op de wijze zoals vandaag de opleiding gebeurt ?

Scholen en scholengemeenschappen uit het basis en secundair onderwijs organiseren de preventie met uren uit het lestijdenpakket. Niet lang geleden hebben we in het kader ICT en zorg gezegd dat we dit expliciet als ‘gekleurde uren’ vooruitschuiven. Mevrouw de minister, is het mogelijk om preventie op dit vlak als prioriteit voor te stellen ?

Sommige preventieadviseurs zeggen dat de inspectie wel alles bekijkt, maar dat geen enkele inspecteur zicht heeft op de taken van de preventieadviseur. Ik wil de inspectie op het vlak van preventie niet uitbreiden, maar toch blijkt er bij de inspectie een tekort te bestaan om te kunnen vaststellen of een school aan de eisen op het vlak van preventie voldoet.

De voorzitter : De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer : Mijnheer de voorzitter, collega's, de bezorgdheid van de heer Van Baelen is terecht.

Het gaat niet enkel over de wetgeving inzake veiligheid en preventie. Ook inzake welzijn en milieuwetgeving worden scholen gelijkgesteld met het bedrijfsleven, maar ze beschikken niet over de mensen en de financiële middelen om dit op te volgen. Daardoor ontstaat er een spanningsveld.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, collega's, toen enkele jaren geleden voor de scholen duidelijk werd dat de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn op het werk ook voor hen verplichtingen impliceerde, werd vanuit het veld, het net en de koepels op diverse wijzen gereageerd. Voor de enen moest de overheid zelf het initiatief nemen, voor de anderen moest de toepassing van de wet op het niveau van de school uitgevoerd worden, en diende de overheid de autonomie van het schoolbestuur te respecteren.

Behalve met een principiële discussie werden we ook geconfronteerd met een feitelijke toestand van diverse organisatiemodellen. Het welzijnsbeleid situeert zich binnen de verantwoordelijkheden van het schoolbestuur. Dit impliceert dat de uitvoering van de verplichtingen uit de welzijnswet anders kunnen worden georganiseerd naargelang we te maken hebben met een school uit het gemeenschapsonderwijs dan wel met een stedelijke of gemeentelijke school of met een school die als VZW wordt bestuurd. Scholen uit het gemeentelijk of provinciaal onderwijs kunnen immers uitvoering geven aan hun verplichtingen door zich in te schrijven in het gehele gemeentelijke of provinciale welzijnsbeleid.

Als minister van Onderwijs heb ik dan ook bewust een consequente beleidslijn gevolgd, namelijk de autonomie respecteren maar tegelijkertijd ook trachten om faciliterend te ondersteunen. Ik ben natuurlijk niet blind voor de financiële consequenties voor de scholen. De mogelijkheid die door BIS wordt geboden om een basiscursus te volgen, past in een dergelijk faciliterend beleid. Het verplichte opleidingsniveau voor preventieadviseur is overigens verschillend naargelang de grootte van het bedrijf, in dit geval de school. Om deze redenen vind ik het dan ook niet aangewezen om op dit moment vanuit de onderwijsoverheid bijkomend te investeren in aanvullende praktische basisopleidingen. Scholen beschikken immers over specifieke middelen voor nascholing en bijscholing. Vermits het gaat om een beperkte basisopleiding en niet om een structurele vraag naar volgehouden bijscholing, lijkt het mij niet onlogisch dat deze specifieke middelen daarvoor worden aangewend. Ik denk wel dat het belangrijk is dat de overheid een inspanning doet tot inventarisering van mogelijkheden en wat dat betreft duidelijkheid schept, maar dat geldt niet alleen voor dit onderwerp maar voor het hele aanbod van nascholing.

Ook met betrekking tot de vraag naar extra uren wil ik voorlopig terughoudend antwoorden. De verplichting om in de school een personeelslid te belasten met de taak van preventieadviseur vloeit voort uit de federale wetgeving. Daarom ben ik ook een voorstander van een goede samenwerking met de federale regering. Daarnaast pleit ik ook voor het invoeren van een onderwijseffectenrapport bij elke nieuwe federale of Vlaamse wet- en/of regelgeving. Hierdoor zou moeten worden vermeden dat scholen worden gelijkgesteld met bedrijven en dat men geen rekening houdt met de financiële implicaties van een en ander. Iets dergelijks gebeurt trouwens ook bij de decreten van de Vlaamse regering waarbij bijvoorbeeld de effecten op de lokale besturen in rekening moeten worden gebracht.

Het lijkt mij geen goede benadering om terug te keren naar een organisatie-model van scholen waarbij alle taken centraal worden verankerd en de eigen beleidsruimte voor de school steeds smaller wordt. Slechts in zeer uitzonderlijke gevallen is het zinvol hiervan af te wijken, onder meer met het oog op de aanmoediging van innovatie op het specifiek onderwijskundige vlak.

Wat de rol van de inspectie betreft, verwijs ik naar de nu gangbare praktijk. Vooreerst herinner ik eraan dat de wet welzijn op het werk op zichzelf een inspectie- en sanctiemechanisme kent. De arbeidsinspectie ziet in alle sectoren toe op de toepassing van de wet. Wat de onderwijsinspectie doet, vormt daarop geen afwijking maar is te beschouwen als een metacontrole.

In die context van metacontrole wordt, gelijktijdig met de doorlichting, het welzijnsbeleid door de onderwijsinspectie onderzocht, zij het met een apart onderzoeksinstrument, namelijk de zogenaamde dynamische inspectie-index. Dit onderzoeksinstrument is op zo'n manier uitgewerkt dat het door alle inspectieleden kan worden gehanteerd. Het zoomt immers in op het risicobeheersingssysteem, maar vervangt uiteraard geen specifieke veiligheidscontroles door bijvoorbeeld brandweer, gespecialiseerde firma's en dergelijke. Binnen de inspectie werd uiteraard aan alle inspecteurs vorming gegeven over dit instrument.

Uit de ervaringen van de inspectie blijkt ook dat het gelijktijdig uitvoeren van doorlichting en controle van het welzijnsbeleid zowel voor de school als voor de inspectie aangewezen is. Het uit elkaar halen van beide onderzoeken zou ongetwijfeld meer belasting voor de school veroorzaken. Ik wil er overigens op wijzen dat er een relatie bestaat

Vanderpoorten

tussen een aantal welzijnsaspecten en het onderwijsproces. Die relatie heeft betekenis voor de beoordeling van de werking van de school, wat aan bod komt tijdens een doorlichting. Voor heel veel scholen is het natuurlijk een kwestie van prioriteiten. Er zijn heel veel noodwendigheden, zoals enkele weken geleden nog bleek toen ik het memorandum van de vakbonden in verband met CAO VII heb gekregen. Alle dingen die daarin staan, zijn zeer belangrijk, alleen zijn ze natuurlijk onmogelijk allemaal ineens uit te voeren en moet er een prioriteitenlijst worden opgesteld. Daarbij moet altijd een afweging worden gemaakt, zeker als het gaat over extra middelen en dergelijke, want wat men gebruikt voor het ene kan men natuurlijk niet gebruiken voor het andere. Dat neemt natuurlijk niet weg dat ik de problemen van de scholen in dit verband heel goed begrijp.

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Bedankt voor uw antwoord, mevrouw de minister. Ik onthoud daaruit vooral twee dingen. Ten eerste zegt u dat het goed zou zijn indien we zouden komen tot een onderwijseffectenrapport. Als we inderdaad tot die conclusies zouden kunnen komen, zou dat zeker niet onbelangrijk zijn.

Ten tweede bevestigt u ook dat er een verschil is voor de toepassing van de diverse wetgevingen afhankelijk van de grootte van de verschillende scholen. Omwille van het feit dat we zelf een voorstander zijn van schaalvergroting, zitten we nu met het gegeven dat elke school apart onder een deel van die wetgeving valt. In zo'n scholengemeenschap wordt dan meestal – en gelukkig maar – een en dezelfde persoon aangesteld om het preventiebeleid te voeren. Op dat ogenblik wordt echter één persoon volledig verantwoordelijk voor een hele waslijst van verplichtingen. In die zin en ook in het licht van de metacontrole van de inspectie, weten we dat we in de voorbije legislatuur toch wel een aantal spijtige gebeurtenissen hebben meegeemaakt, die hier ook ter sprake zijn gekomen, bijvoorbeeld bij een brand.

U verwijst ook naar de bijscholing die de preventieadviseurs inderdaad individueel kunnen volgen bij BIS. Maar wie dat kan lezen, heeft geen lerarenopleiding gevolgd, maar is industrieel ingenieur. Dat is nu juist het probleem.

De scholen moeten het uit het eigen lesurenpakket nemen, en dus wordt iemand gekozen die tijdelijk wordt vrijgesteld van een onderwijsopdracht. Die staat plots voor een aantal technische implicaties. Als dan in een school een controle gebeurt van de brandveiligheid, dan is het weer dezelfde betrokkene die wordt geacht de brandweer te begeleiden.

Op het terrein is er dus nog steeds een probleem voor de betrokkenen, en indirect voor de scholen. Als er niets ernstigs gebeurt, dan loopt het wel los, maar als er wel iets gebeurt – en ik houd mijn hart vast – dan worden mensen aansprakelijk gesteld omdat ze een bepaalde taak moesten uitoefenen, maar eigenlijk onvoldoende ruimte krijgen en onvoldoende opleiding hebben genoten.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over leerlingenstages

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer De Meyer tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over leerlingenstages.

De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, in de beleidsbrief Onderwijs en Vorming, beleidsprioriteiten 2003-2004 kunnen we lezen dat techniek en technologie meer aandacht krijgen. Stages in ondernemingen worden zinvoller en aantrekkelijker. Het inrichten van stages wordt aangemoedigd door een nieuwe regelgeving, de stagedatabank en de dagen van de stage die in alle Vlaamse provincies in samenwerking met de Kamers van Koophandel worden georganiseerd.

Mevrouw de minister, onlangs verklaarde u in de media dat u het secundair onderwijs aantrekkelijker wilt maken, onder meer door middel van stages voor het ASO. U kondigde ook extra maatregelen aan voor volgend jaar. U zei : 'Leerlingen haken af omdat ze werkervaring willen. Binnen enkele weken zal ik met concrete maatregelen naar buiten komen over samenwerking met bedrijven, maar ik ga ook werk maken van stages voor leerlingen uit het ASO. Ik zal contacten leggen met de overheid, de non-profitsector en de culturele sector.' Ook in

De Meyer

het kader van de ondernemersconferentie pleitte u voor meer stages bij bedrijven en non-profitorganisaties.

Vooraleer het pedagogisch nut van stages in het ASO aan te bevelen, zouden we eerst willen stilstaan bij de pijnpunten omtrent de leerlingenstages in het TSO en het BSO. Concrete pijnpunten bijvoorbeeld zijn de gevolgen van de gelijkgeschakeling van de leerling-stagiair met de werknemer en het daarmee verbonden arbeidsgeneeskundig onderzoek. In principe moeten de stagebedrijven de stagairs op hun kosten een arbeidsgeneeskundig onderzoek laten ondergaan. De stagebedrijven deinzen echter vaak terug voor de extra kosten daarvan. De prijs overstijgt immers de financiële draagkracht van de scholen.

Mevrouw de minister, onlangs verklaarde u in overleg met de federale staatssecretaris voor Welzijn op het Werk, mevrouw Van Brempt, dat de problematiek van het arbeidsgeneeskundig onderzoek voorafgaand aan de stage van de baan is. Een attest van algemene geschiktheid van de huisarts zou volstaan. De vraag die ik heb ingediend, dateert van voor deze verklaring en voordat een aantal beslissingen daarover werden genomen. Ik heb daarom mijn oorspronkelijke vraag wat aangevuld.

Mevrouw de minister, moeten alle leerlingen die stage lopen, een arbeidsgeneeskundig onderzoek ondergaan, ook de leerlingen die een kennismakingsstage van enkele dagen doorlopen? Zou het in algemene zin niet het verstandigste zijn te zoeken naar een zogenaamde educatieve toepassing van de wet Welzijn op het Werk? Is alle onzekerheid wrevel en ergernis daarmee van de baan? Houdt de afspraak met mevrouw Van Brempt in dat de scholen de federale wet naast zich neer kunnen leggen?

De kost van een doktersconsultatie is relatief gering, maar de inentingen die bijvoorbeeld nodig zijn voor een stage in een ziekenhuis of in een welzijnsinstelling, zijn relatief duur. Wie betaalt die? Bestaat er hierover een afspraak met het Riziv?

Wie moet de kosten van het arbeidsgeneeskundig onderzoek bij de stages op zich nemen als de risico's op de stageplaats specifiek zijn? Mevrouw Van Brempt antwoordde in een brief aan het VVSKO dat het de stagegever blijft. Is daarmee

alles opgelost? Zijn alle sectoren daar wel toe bereid?

Wat gebeurt er indien bedrijven toch blijven afhaken bij het aanbieden van stageplaatsen omwille van de hoge kosten die ermee verbonden zijn? De ziekenhuizen uit het Gentse stuurden een aangetekend schrijven naar de stagescholen en zullen de stagairs weigeren na 1 februari, tenzij ze een attest meebrengen dat alles oké is. Hoe reageert u daarop?

De huidige werkingstoelage van de scholen laat niet toe dat de scholen die kosten betalen. Zullen daar middelen ter beschikking worden gesteld? De ouders kunnen moeilijk voor de kosten opdraaien. Dat zou alleen maar de kansengelijkheid verhogen. Hoever staat het met het ontwerp van decreet op de bedrijfsgezondheidszorg? Biedt dat een antwoord op deze vragen? Hoe organiseert u de noodzakelijke aanwezigheid van een arbeidsgeneesheer?

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, begin december heb ik hierover een vraag gesteld, zij het dan specifiek over de richtingen verzorging en verpleegkunde, maar het verslag is nog niet gepubliceerd.

Mevrouw de minister, u hebt aangekondigd dat u op 18 december een afspraak had met de bevoegde staatssecretaris om tot een overeenkomst te komen. Daarna vernamen we via de pers dat er een overeenkomst was, maar meer dan dat weten we nog niet. Kunnen we over de tekst van die overeenkomst beschikken? Is de overeenkomst al toepasbaar op het terrein? Ik zou graag ook nagaan in hoeverre die in de praktijk toepasbaar is in de scholen voor verzorging en verpleegkunde.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Mevrouw de minister, ik vernam vanmorgen dat iemand zich bij de huisarts kan aanmelden en daar een attest kan krijgen. Staatssecretaris Van Brempt hanteert heel andere taal en zegt dat dit niet voldoende juridische dekking geeft. Kunt u dat verduidelijken?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, dames en heren, de aangekaarte problematiek vormde voorwerp van diverse besprekingen op het niveau van de gemeenschappen en de federale overheid. Voor de kerstvakantie werd een akkoord bereikt tussen staatssecretaris Van Brempt en de onderwijsministers van de verschillende gemeenschappen. De principes zullen resulteren in een nieuwe omzendbrief. Deze omzendbrief zal eerstdaags klaar zijn en door het staatssecretariaat voor Arbeidsorganisatie en Welzijn op het Werk worden vrijgegeven. Als de omzendbrief er is, bezorg ik die aan alle leden van de commissie. Dat kan dan eventueel resulteren in een nieuwe discussie in het parlement.

Ik zal nu al enkele elementen van het akkoord preciseren. Artikel 29 van het KB van 28 mei 2003 betreffende het gezondheidstoezicht op de werknemers laat toe dat de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer van de werkgever de stagiairs vrijstelt van alle of een gedeelte van de handelingen die deel uitmaken van de voorafgaande gezondheidsbeoordeling indien zij deze onlangs hebben ondergaan. Daar is wel een dubbele voorwaarde aan verbonden : de persoon moet van de resultaten op de hoogte worden gesteld en de periodiciteit van het gezondheidstoezicht moet worden gerespecteerd. In de omzendbrief zal worden vermeld dat ook de medische onderzoeken verricht in het kader van de onderwijsinstellingen, centra of instituten die bevoegd zijn voor gezondheid op scholen in het raam van artikel 29 in aanmerking komen. De periodiciteit hangt af van de risicoanalyse door de werkgever en van een aantal specifieke bepalingen die soms een periode van meer dan één jaar voorschrijven. Met enkele voorbeelden zal ook dit element in de omzendbrief worden verduidelijkt.

Artikel 4, paragraaf 2 van hetzelfde besluit, samen gelezen met artikel 12, paragraaf 2 van het KB van 3 mei 1999 laat toe dat voor een tweede, derde en volgende stage geen nieuw gezondheidstoezicht noodzakelijk is, wanneer reeds uit de risicoanalyse is gebleken dat geen specifieke risico's verbonden aan de leeftijd of aan het bedrijf aanwezig zijn die

een nieuw gezondheidstoezicht vereisen binnen deze termijnen.

Leerlingen en studenten in het algemeen en in het bijzonder deze uit het technisch en beroepsonderwijs zijn slechts onderworpen aan een gezondheidstoezicht in het raam van een stage zoals bedoeld in artikel 2, ten derde, a van het KB van 3 mei 1999 en niet in het kader van praktijklessen.

Werknemers zoals bedoeld in de wet van 4 augustus 1996, in artikel 2, paragraaf 1, b, namelijk personen die een beroepsopleiding volgen waarvan het studieprogramma voorziet in een vorm van arbeid die al dan niet in de opleidingsinstelling wordt verricht, zijn niet gelijkgesteld met stagiairs die afzonderlijk bedoeld worden in hetzelfde artikel 2, paragraaf 1, d. Hun gelijkstelling met deze stagiairs door artikel 2, ten derde, b van het KB van 3 mei 1999 is dus niet conform de wetgeving en kan niet worden toegepast. Hierdoor zijn zij momenteel vrijgesteld van het gezondheidstoezicht.

Tot slot wijs ik erop dat dit akkoord is doorgegeven aan de koepels, het gemeenschapsonderwijs, de VLIR en Vlhora. Ze zijn vragende partij om de omzendbrief zo snel als mogelijk in handen te krijgen. Ik beschouw dit als een tussentijdse stand van zaken.

De voorzitter : De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer : Mijnheer de minister, ik heb met veel aandacht naar het antwoord geluisterd. Ik ga graag in op uw suggestie om de omzendbrief ernstig te bestuderen als we hem krijgen. Ik zal daarover ook een gesprek hebben met de mensen uit de praktijk. Ik zal de zaak blijven opvolgen en zal eventueel in de toekomst nieuwe vragen stellen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 15.40 uur.*
